

V Bruselu dne 10.9.2020
COM(2020) 492 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Desátá zpráva o stavu provádění a o programech provádění (podle článku 17 směrnice
Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod)**

{SWD(2020) 145 final}

Obsah

SHRNUTÍ.....	2
1. POLITICKÉ SOUVISLOSTI	3
2. MÍRA SOULADU V EU	3
2.1 Tendence, pokud jde o soulad	5
3 STAV PROVÁDĚNÍ – VZDÁLENOST DO CÍLE	6
3.1 Odvádění odpadní vody.....	6
3.1.1 Individuální a jiné vyhovující systémy	7
3.2 Sekundární nebo biologické čištění.....	8
3.3 Čištění podle přísnějších požadavků nebo terciární čištění.....	9
3.3.1 Určení citlivých oblastí členskými státy	10
4 VNITROSTÁTNÍ PROGRAMY PROVÁDĚNÍ.....	12
5 PODPORA SOULADU	13
5.1 Financování investic.....	13
5.1.1 Finanční strategie	13
5.1.2 Financování z EU	15
5.2 Prosazování práva.....	15
6 DOPAD NA VODNÍ PROSTŘEDÍ.....	16
7 ZÁVĚRY	16

SHRNUTÍ

Směrnice o čištění městských odpadních vod (dále také jen „směrnice“) má svou úlohu v rámci směřování EU k naplnění ambiciózního cíle nulového znečištění vyhlášeného v Zelené dohodě pro Evropu¹.

Vyžaduje, aby členské státy zajistily, že aglomerace (velkoměsta, města, městská sídla) budou vhodným způsobem shromažďovat a čistit odpadní vody, které by jinak znečišťovaly řeky, jezera a moře. Směrnice o čištění městských odpadních vod tak hraje klíčovou roli při ochraně lidského zdraví a udržování celkové odolnosti vodních ekosystémů. Má důležitou úlohu také v oběhovém hospodářství, s ohledem na opětovné používání vyčištěné odpadní vody a kalů z čistíren odpadních vod, výrobu obnovitelné energie a recyklaci živin.

Toto je desátá zpráva o provádění směrnice členskými státy a o jejich investičních programech (zpráva se podává každé dva roky). Předkládaná zpráva se vztahuje k roku 2016 a pokrývá více než 23 600 aglomerací, ve kterých lidé (a v omezené míře i průmysl) produkují odpadní vody v objemu 612 milionů populačních ekvivalentů (PE). Odvádění a čištění městských odpadních vod v EU se v posledních deseti letech zlepšilo, přičemž dosažená míra souladu činí 95 % u odvádění, 88 % u sekundárního (biologického) čištění a 86 % u čištění podle přísnějších požadavků (odstraňování fosforu a dusíku). K dosažení plného souladu se směrnicí však ještě zbývá kus cesty. Vzdálenost do cíle je v některých členských státech nadále významná: množství městské odpadní vody odpovídající 6,6 milionu PE (1 %) není odváděno, přes 37 milionů PE (6 %) odvedené odpadní vody není dostatečně dobře vyčištěno, aby splňovalo normy sekundárního čištění, a téměř 32 milionů PE (8 %) nesplňuje přísnější normy čištění. To znamená, že v EU existují aglomerace, kde je potřeba vybudovat nebo vylepšit infrastrukturu. V případech nesouladu se systematicky zahajují řízení o nesplnění povinnosti.

Hlavními výzvami, kterým čelí odvětví vodohospodářských služeb, nadále zůstávají financování a plánování. Celkové investice potřebné k zajištění souladu se směrnicí, podle odhadů všech členských států (včetně Spojeného království) z roku 2016, dosahují téměř 229 miliard EUR. Podobně také OECD odhaduje, že země EU a Spojené království budou muset v letech 2020 až 2030 utratit dalších 253 miliard EUR, aby dosáhly souladu se směrnicí a udržely jej. Bylo zjištěno, že současné výdaje v mnoha členských státech jsou příliš nízké na to, aby bylo možné dosáhnout souladu a dlouhodobě jej udržet².

Údaje obsažené v desáté zprávě byly použity nejen k analýze provádění, ale také k vyhodnocení této směrnice. Směrnice o čištění městských odpadních vod byla předmětem hodnocení REFIT. Výsledky byly zveřejněny v roce 2019³. V reakci na zjištění vyvozená v tomto hodnocení zahájila Komise posouzení dopadu, které posoudí varianty politik, aby byla zajištěna vhodnost směrnice pro budoucnost.

¹ Sdělení Komise „Zelená dohoda pro Evropu“ (COM/2019/640): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

² OECD, 2020, Odhad investičních potřeb a finančních kapacit pro investice související s vodou v členských zemích EU: https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

³ Hodnocení směrnice o čištění městských odpadních vod (SWD(2019)701): <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTd%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>

1. POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Směrnice o čištění městských odpadních vod⁴ má svou úlohu v rámci směřování EU k naplnění ambiciózního cíle nulového znečištění vyhlášeného v Zelené dohodě pro Evropu⁵. Směrnice je „základním opatřením“ podle rámcové směrnice o vodě⁶. Hraje významnou roli při zlepšování stavu vodních útvarů v EU, zvyšování odolnosti ekosystémů a ochraně biologické rozmanitosti. S ohledem na značnou výzvu, kterou představuje zajištění dobrého stavu vodních útvarů v EU do roku 2027, je velmi důležité efektivní odvádění a čištění městských odpadních vod. Hraje roli rovněž při ochraně lidského zdraví – sledování odpadních vod například podporovalo detekci onemocnění COVID-19 před pandemií a během ní a může zprostředkovat včasné varování zdravotním orgánům⁷.

Odvětví vodohospodářských služeb je z hlediska Zelené dohody pro Evropu důležité – je prvkem, který je nezbytný k naplnění cílů EU, pokud jde o dosažení klimatické neutrality a odstranění znečištění při současném zajištění udržitelného růstu a tvorby pracovních míst. Odvětví odpadních vod může přispívat k oběhovému hospodářství prostřednictvím opětovného používání vyčištěné odpadní vody a kalů z čistíren odpadních vod, výroby obnovitelné energie a recyklace živin.

Směrnice o čištění městských odpadních vod je také krokem na cestě k dosažení cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje, zejména cíle 6, kterým je zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení⁸. Na celém světě nemá 2,4 miliardy lidí (z nichž asi 10 milionů žije v EU) přístup k lepším sanitačním zařízením. EU je zdrojem ekologických technologií a inovativních řešení pro odvětví vodohospodářských služeb na celém světě, osm z patnácti největších světových vodohospodářských společností má sídlo v EU⁹.

V roce 2020 zahájila Komise posouzení dopadu s cílem vyhodnotit varianty politik a zajistit vhodnost směrnice pro budoucnost. Stalo se tak v reakci na hodnocení směrnice o čištění městských odpadních vod, které bylo provedeno souběžně s kontrolou účelnosti rámcové směrnice o vodě, jejích dceřiných směrnic a směrnice o povodních v roce 2019.

2. MÍRA SOULADU V EU

Toto je desátá zpráva o provádění směrnice o čištění městských odpadních vod členskými státy a o jejich investičních programech (zpráva se podává každé dva roky).¹⁰ Shrnuje hodnocení údajů vykázaných za rok 2016 na základě požadavků článků 15 a 17 směrnice.

⁴ Směrnice Rady o čištění městských odpadních vod (91/271/EHS): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1581334912523&uri=CELEX:01991L0271-20140101>

⁵ Sdělení Komise „Zelená dohoda pro Evropu“ (COM/2019/640)

⁶ Rámcová směrnice o vodě (2000/60/ES): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>

⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/call-notice-feasibility-assessment-eu-wide-wastewater-monitoring-system-sars-cov-2-surveillance>

⁸ Organizace spojených národů, cíle udržitelného rozvoje: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/> a <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/clean-water-and-sanitation>

⁹ Hodnocení směrnice o čištění městských odpadních vod (SWD(2019)701)

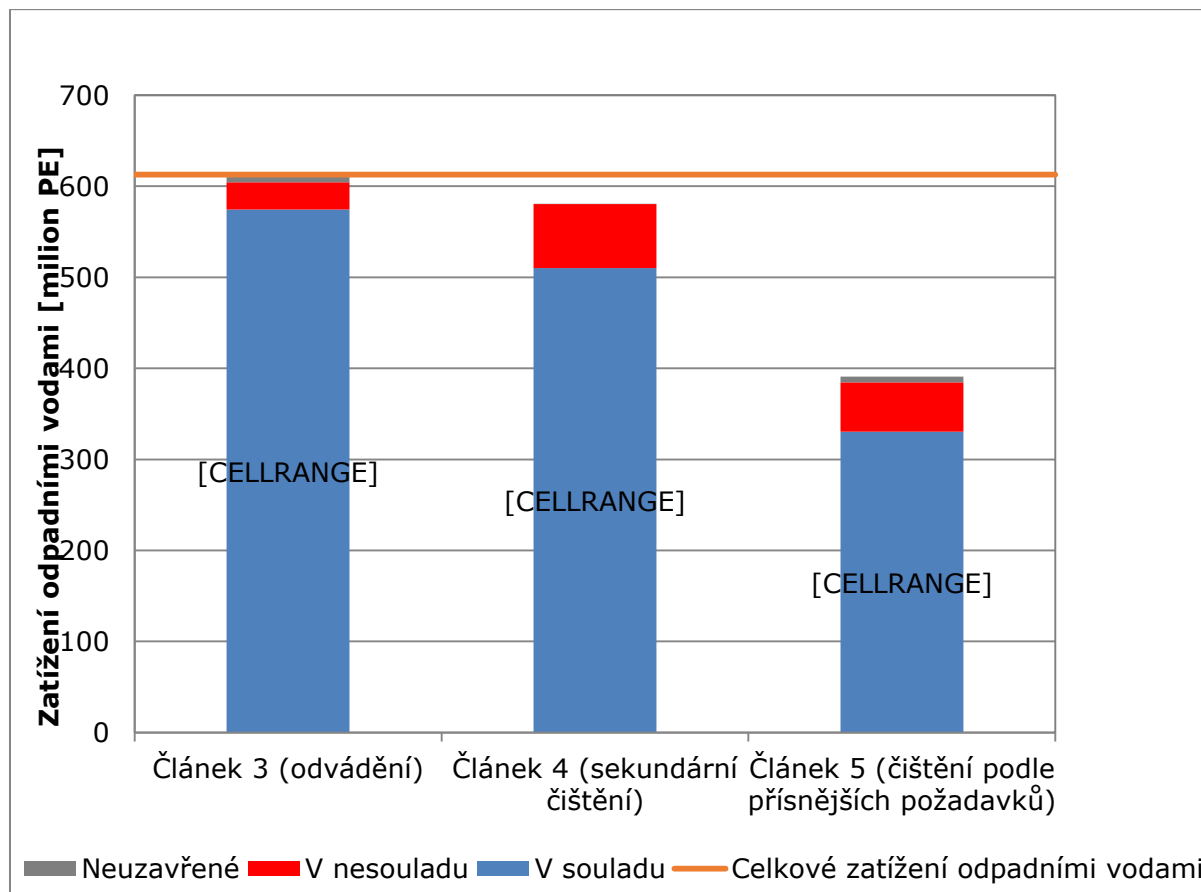
¹⁰ Údaje vykázané podle směrnice za rok 2016 zahrnují údaje ze Spojeného království. Zpráva nezahrnuje většinu údajů pro Chorvatsko, na které se v roce 2016 nevztahovala povinnost dosáhnout souladu.

Odvádění a čištění městských odpadních vod se zlepšilo. Plného souladu se směrnicí v rámci celé EU se však ještě nedosáhlo.

EU dosáhla v roce 2016 vysoké míry souladu:

- 95 % u odvádění (prostřednictvím stokových soustav či individuálních nebo jiných vyhovujících systémů),
- 88 % u sekundárního čištění (biologického čištění),
- 86 % u čištění podle přísnějších požadavků, než jaké jsou kladeny na sekundární čištění (většinou odstranění dusíku a/nebo fosforu v aglomeracích s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, které vypouštějí odpadní vodu do citlivých oblastí a jejich povodí).

Jak ukazuje následující graf, ne všechny odvedené odpadní vody musí být čištěny na stejné úrovni nebo splňovat požadavky podle článků 4 a 5. Požadovaná úroveň čištění závisí na velikosti aglomerace a na citlivosti vody, do které se odpadní voda vypouští.

Obr. 1 – Míra souladu s články 3, 4 a 5 v EU za rok 2016 [procento zatížení odpadními vodami v aglomeracích, které dosáhly souladu s daným článkem]

Neuzavřená (šedá) část se týká přechodných období platných pro odpadní vody vzniklé v nedávno určených citlivých oblastech. Míra souladu s článkem 5 zahrnuje údaje členských států uplatňujících čl. 5 odst. 4.

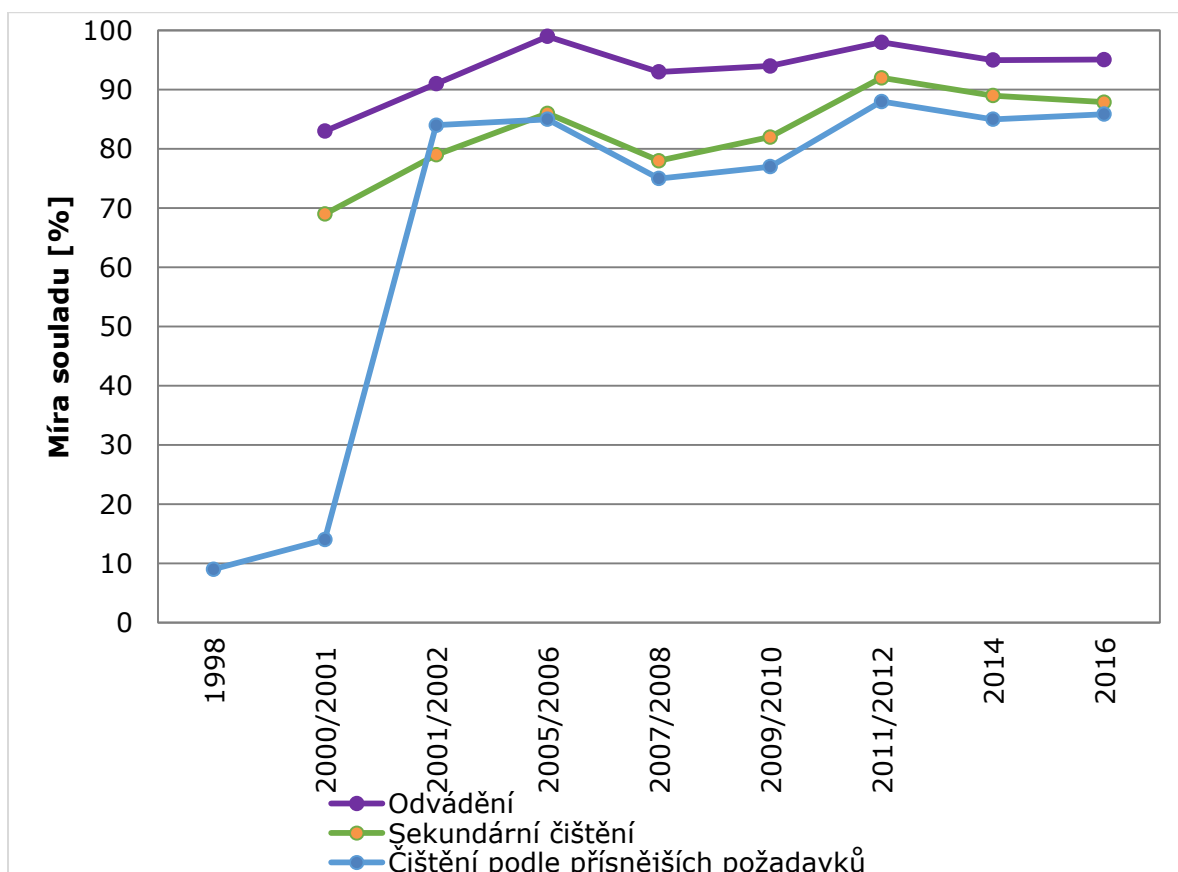
V roce 2016 členské státy ohlásily více než 23 600 aglomerací s populačním ekvivalentem (PE) 2 000 nebo vyšším. Tyto aglomerace vyprodukovaly zatížení odpadními vodami ve výši **612 milionů PE**, tvořené především splašky, ale také průmyslovými odpadními vodami a

dešťovou vodou. Podíl průmyslu je omezený, ale průmyslové odpadní vody mohou obsahovat znečišťující látky, jejichž odstraňování městskými čistírnami odpadních vod není natolik účinné. Ve srovnání s rokem 2014 došlo ke zvýšení objemu produkované odpadní vody o 1,5 %. Kapacita stávajících čistíren odpadních vod (783 milionů PE) je vyšší než aktuálně produkované zatížení odpadními vodami, což jim umožní vyrovnat se se změnami v zatížení vodami, které do nich vstupují, a naplnit větší potřeby v budoucnu.

Téměř 90 % zatížení odpadními vodami v EU je produkováno aglomeracemi s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, polovina je produkována velkoměsty (52 % aglomeracemi s populačním ekvivalentem vyšším než 100 000 PE). To může vést členské státy k tomu, aby své investice zaměřily na infrastrukturu v oblasti odpadních vod, která není v souladu s předpisy, ve větších aglomeracích (s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE).

2.1 Tendence, pokud jde o soulad

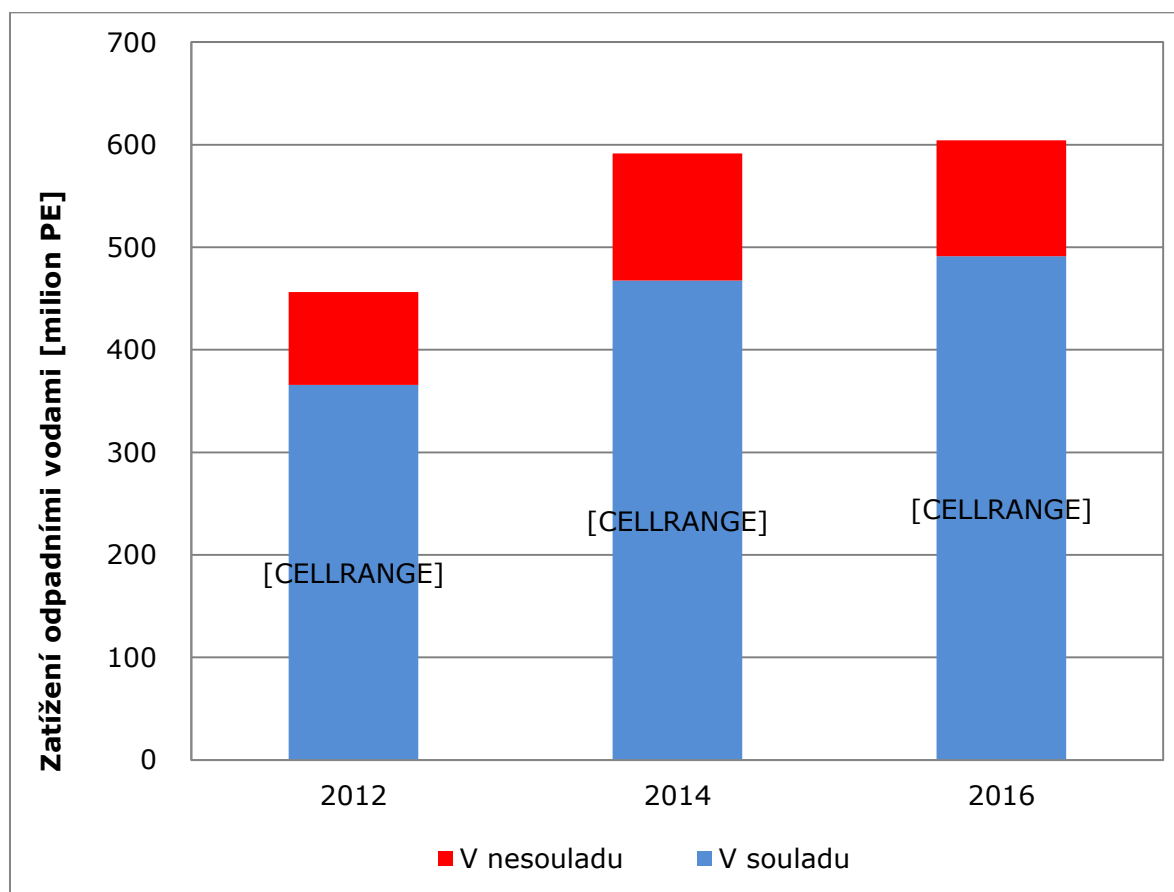
Od přijetí směrnice o čištění městských odpadních vod došlo k významnému pokroku v jejím provádění a míře souladu s články 3, 4 a 5.

Obr. 2 – Historický vývoj míry souladu s články 3, 4 a 5 (1998–2016)

V posledních letech se úroveň souladu stabilizovala. V roce 2016 zůstala míra souladu s článkem 3 na stejné úrovni jako v roce 2014, zatímco míra souladu s článkem 4 klesla o 1 % a u článku 5 se o 1 % zvýšila. Údaje za rok 2016 poskytují úplnější přehled než údaje za rok 2014, protože řada členských států (např. Polsko, Maďarsko a Slovinsko) dosáhla v roce 2016 svých konečných lhůt. Při výpočtu míry souladu tak bylo zohledněno větší množství údajů.

Hodnoty míry souladu pro články 3, 4 a 5 jsou spojeny do jediného čísla. Celková míra souladu v EU se zvýšila a v roce 2016 dosáhla 81 %.

Obr. 3 – Míra souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod v EU v letech 2012–2016 [procento zatížení odpadními vodami v aglomeracích, kde byly v příslušném roce splněny normy] * Sloupec 2012 uvádí údaje za období 2010–2012

3 STAV PROVÁDĚNÍ – VZDÁLENOST DO CÍLE

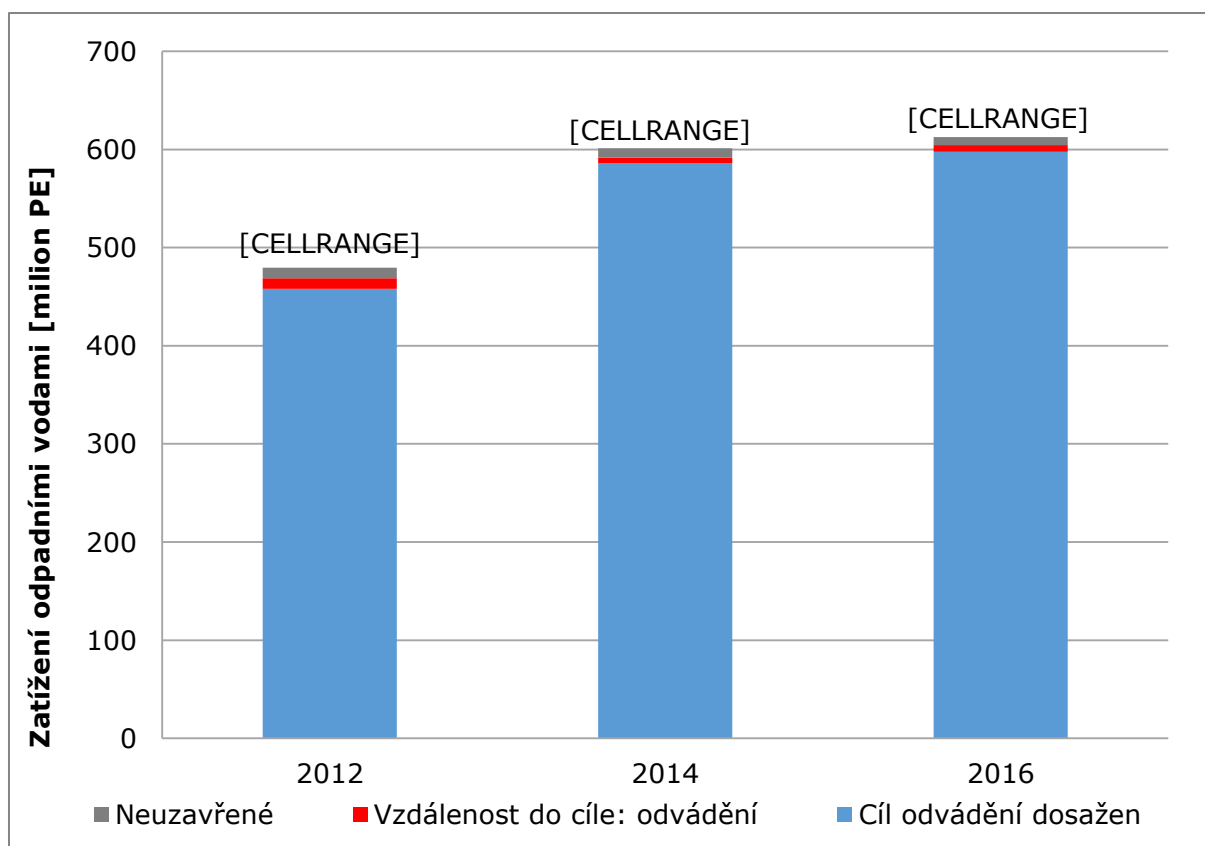
„Vzdálenost do cíle“ je ukazatel znázorňující míru úsilí, které je stále třeba vyvinout k naplnění norem stanovených směrnicí o čištění městských odpadních vod.

3.1 Odvádění odpadní vody

- 1 % zatížení odpadními vodami (přibližně **6,6 milionu** PE) není odváděno.

V roce 2016 nebylo v EU¹¹ odvedeno téměř 6 605 000 PE odpadních vod vyprodukovaných aglomeracemi, které souladu dosahovaly či nedosahovaly. Níže uvedený graf ukazuje, že vzdálenost do cíle je poměrně malá.

¹¹ Členské státy a Spojené království, které bylo ve vykazovaném období členským státem.

Obr. 4 – Vzdálenost do cíle v oblasti odvádění odpadní vody v EU v období 2012–2016 [procento zatížení odpadními vodami ve všech aglomeracích. Toto zatížení nesplňovalo v příslušném roce kritéria souladu.]

Graf 4 nenabízí úplný obraz stavu, neboť výpočet vzdálenosti do cíle v oblasti odvádění nezahrnoval více než 8 300 000 PE, což je zatížení odpadními vodami, na které se v roce 2016 nevztahovaly příslušné lhůty¹².

3.1.1 Individuální a jiné vyhovující systémy

Jak hodnocení REFIT, tak údaje vykázané členskými státy podle rámcové směrnice o vodě ukazují, že v mnoha oblastech vyvíjejí necentralizované sanitační systémy (označované jako individuální nebo jiné vyhovující systémy¹³) na vodní útvary značný tlak. Komise zkoumá, zda jsou splněny podmínky pro provozování těchto systémů (registrace, povolení, monitorování a inspekce) v těch členských státech, které je ve velké míře využívají¹⁴.

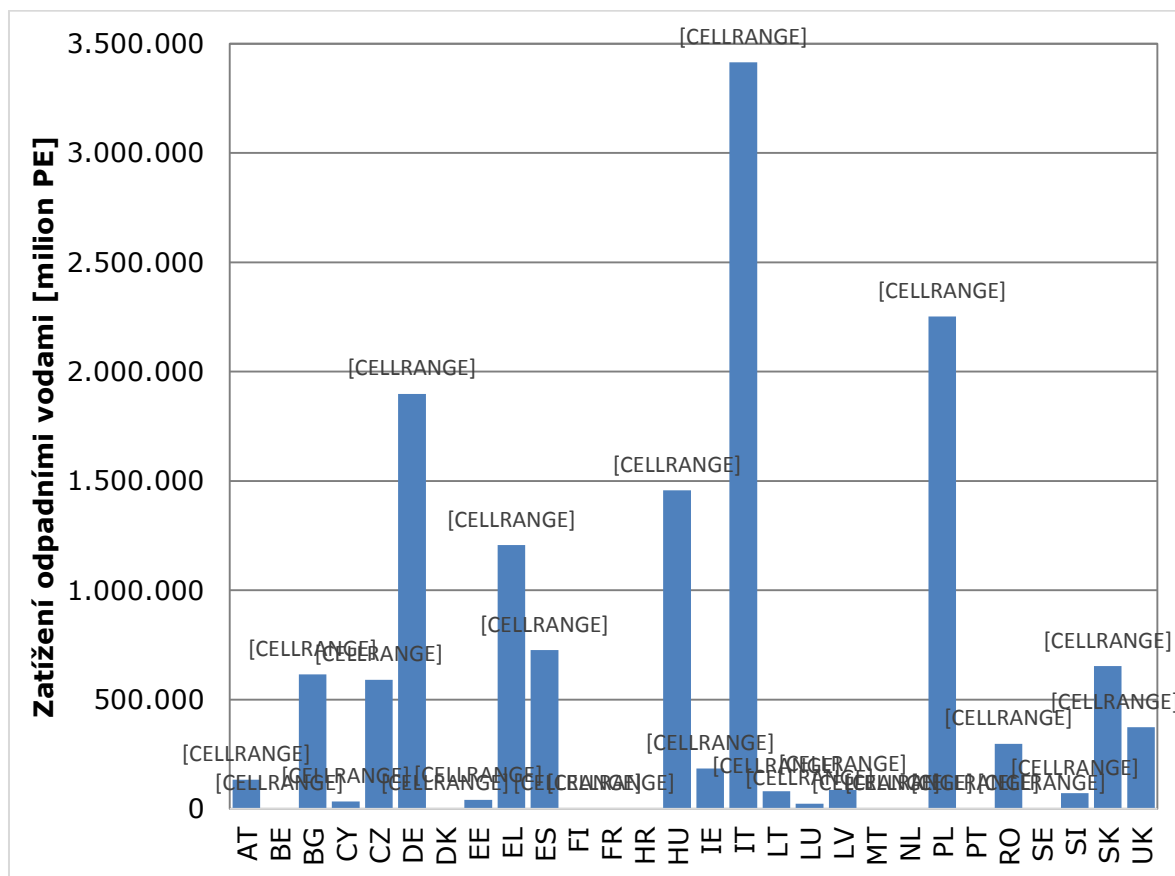
Následující graf ukazuje, které členské státy používají individuální nebo jiné vyhovující systémy:

¹² Důvodem jsou přechodná období, která se vztahují na nedávno určené citlivé oblasti.

¹³ Článek 3: Pokud není vybudování obecné stokové soustavy vhodné buď proto, že by nepřineslo životnímu prostředí žádný užitek, nebo proto, že by si vyžádalo příliš vysoké finanční náklady, použijí se individuální nebo jiné vyhovující systémy, které zajistí stejnou úroveň ochrany životního prostředí.

¹⁴ Komise zaslala členským státům, které individuální nebo jiné vyhovující systémy ve velké míře využívají, výzvu, aby zjistila, zda zavedly zákonnou povinnost připojení ke kanalizační síti tam, kde je to možné.

- Polsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Řecko, Bulharsko, Česko a Lotyšsko uvedly, že individuálními nebo jinými vyhovujícími systémy je odváděno a/nebo čištěno více než 5 % odpadních vod.
- Polsko, Maďarsko, Řecko, Itálie a Německo uvedly, že zatížení odváděné a/nebo čištěné individuálními nebo jinými vyhovujícími systémy přesáhlo 1 milion PE.

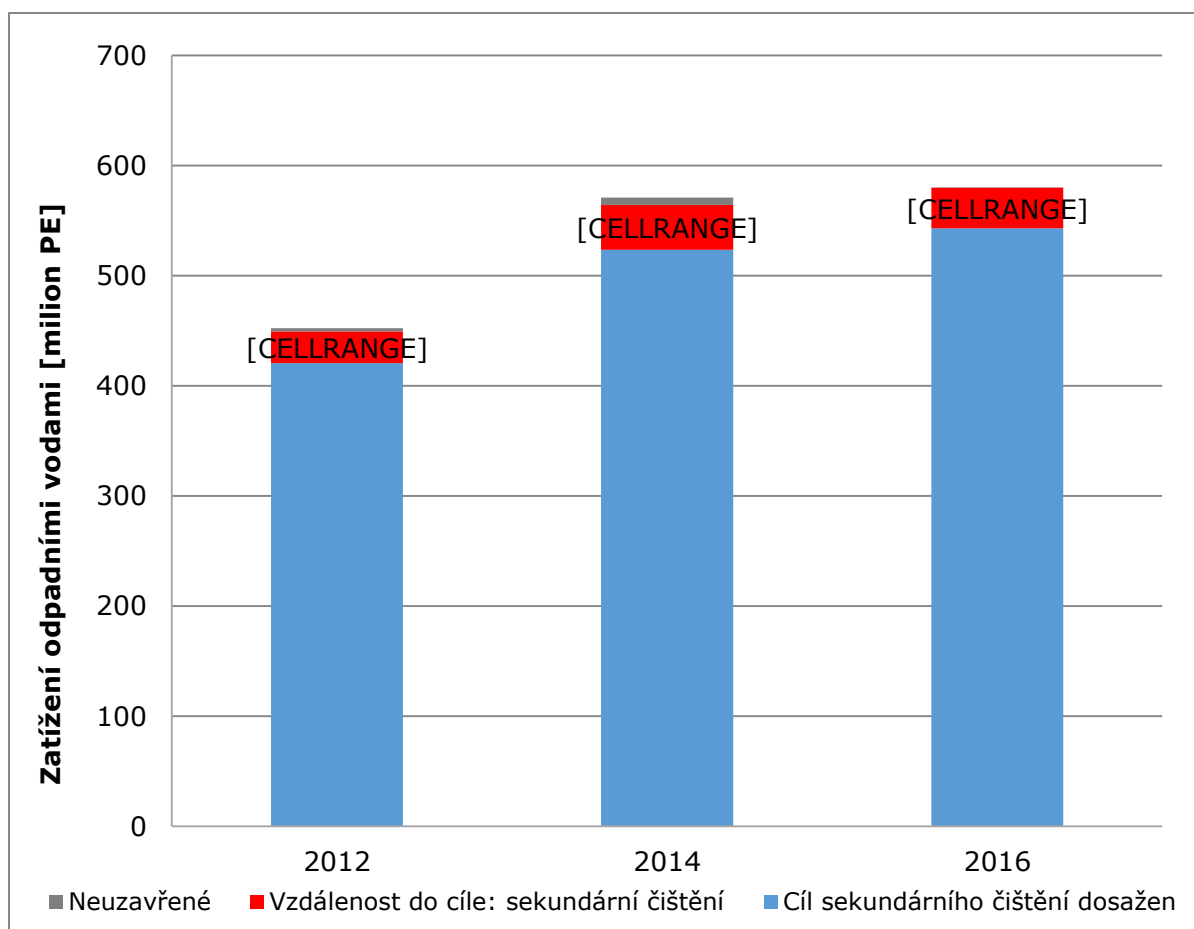
Obr. 5 – Využívání individuálních nebo jiných vyhovujících systémů členskými státy v roce 2016 [zatížení odpadními vodami ze všech aglomerací v každém členském státě vyjádřené v milionech PE a v procentech z celkového produkovaného zatížení]

3.2 Sekundární nebo biologické čištění

- 6 % odvedeného zatížení odpadními vodami (přibližně **37 milionů PE**) musí ještě projít sekundárním čištěním v souladu s požadavky směrnice.

Členské státy musí zajistit sekundární čištění¹⁵ pro všechny aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE a pro aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 2 000 PE, které vypouštějí odpadní vody do sladkých vod a ústí řek. V roce 2016 neprošlo v EU sekundárním čištěním a/nebo nesplňovalo požadavky na vypouštění stanovené směrnicí více než 37 116 000 PE odpadních vod odvedených aglomeracemi, které souladu dosahovaly či nedosahovaly.

¹⁵ Sekundární čištění doplňuje odstranění pevných látek (primární čištění) o rozklad organických látek pomocí bakterií.

Obr. 6 – Vzdálenost do cíle v oblasti sekundárního čištění v EU v období 2012–2016 [procento zatížení odpadními vodami ve všech aglomeracích. Toto zatížení nesplňovalo v příslušném roce kritéria souladu.]

Vzdálenost do cíle nezahrnuje 300 000 PE, které nebyly součástí výpočtu, neboť se na ně v roce 2016 nevztahovaly příslušné lhůty. Při výpočtu vzdálenosti do cíle v oblasti sekundárního čištění nebyly navíc zohledněny odpadní vody, které nebyly odvedeny a nebyly vyčištěny.

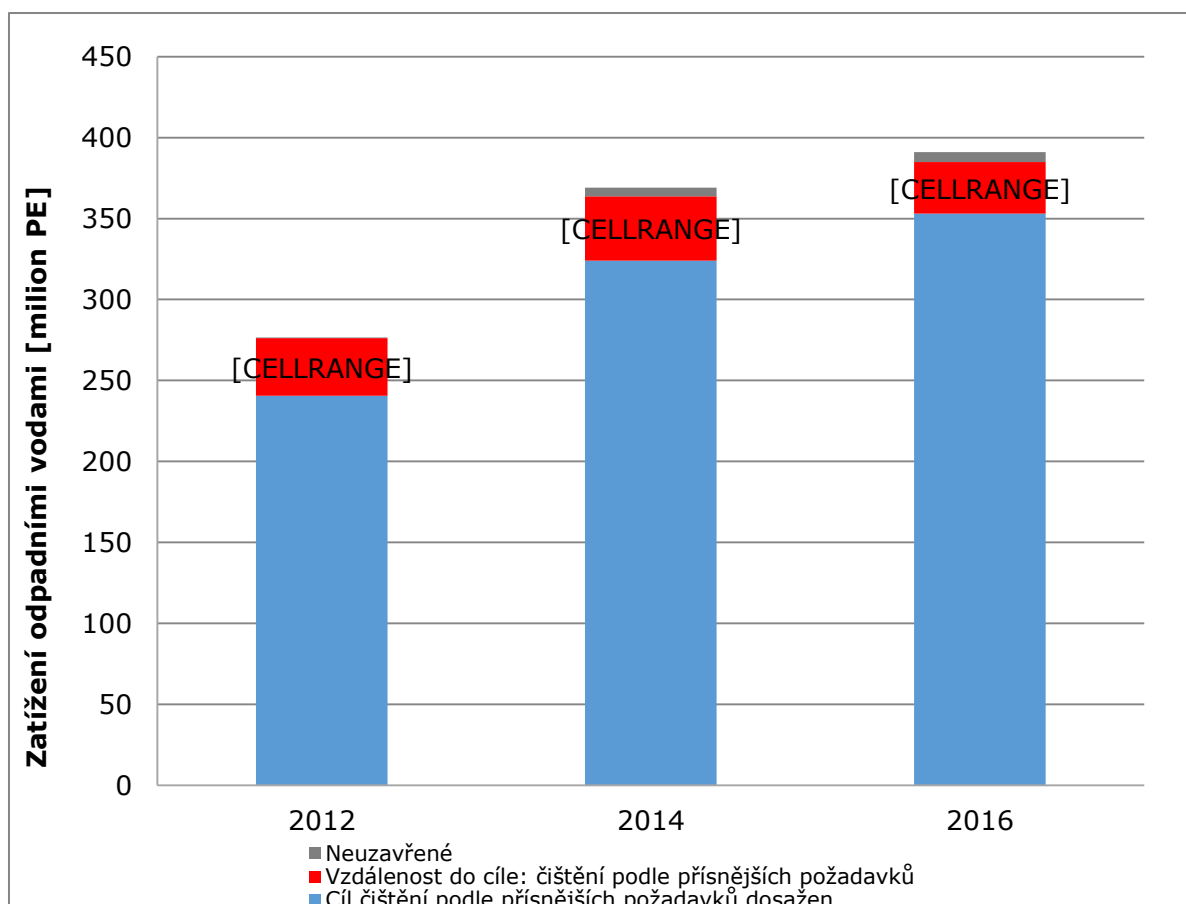
3.3 Čištění podle přísnějších požadavků nebo terciární čištění

- **8 %** odvedeného zatížení odpadními vodami (téměř **32 milionů** PE) musí ještě projít čištěním podle přísnějších požadavků v souladu s požadavky směrnice¹⁶.

Členské státy musí obecně zajistit čištění podle přísnějších požadavků¹⁷ pro aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, které vypouštějí odpadní vody do určených citlivých oblastí a jejich povodí. V roce 2016 neprošlo čištěním podle přísnějších požadavků a/nebo nesplnilo požadavky na vypouštění stanovené směrnicí téměř 31 780 000 PE zatížení odpadními vodami odvedenými ze všech aglomerací v EU.

¹⁶ SWD(2019)701 uvádí vzdálenost do cíle 7 %. Objasnění poskytnuté např. Kypru po zveřejnění hodnocení SWD(2019)701 vedlo ke zvýšení procentního podílu o cca 1 %.

¹⁷ Čištění podle přísnějších požadavků zahrnuje odstranění fosforu nebo dusíku (živin) za účelem ochrany vod ohrožených eutrofizací. Může také zahrnovat dezinfekci k ochraně vod ke koupání nebo vod pro měkkýše.

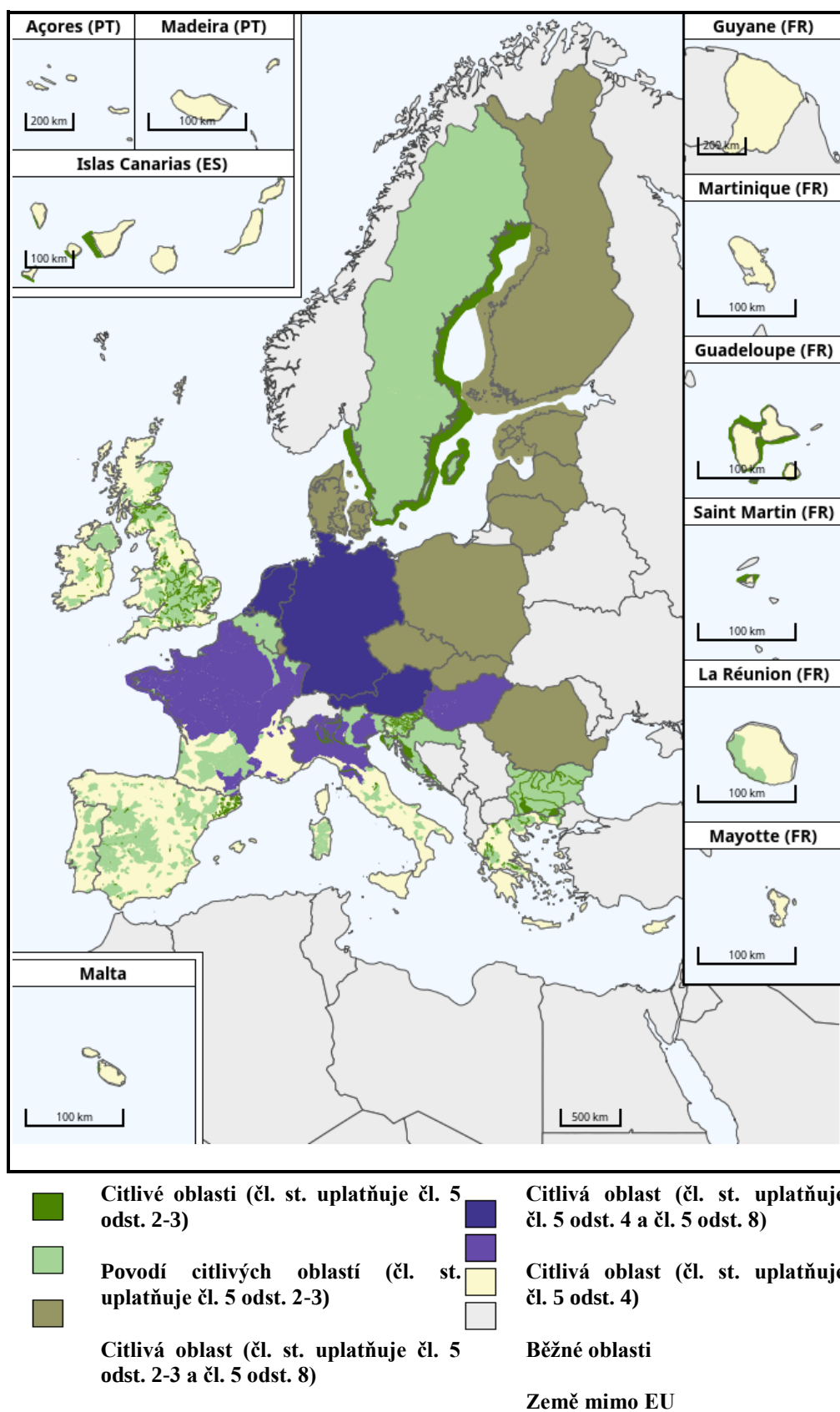

Obr. 7 – Vzdálenost do cíle v oblasti čištění podle přísnějších požadavků v EU v období 2012–2016 [procento zatížení odpadními vodami ve všech aglomeracích. Toto zatížení nesplňovalo v příslušném roce kritéria souladu.]

Vzdálenost do cíle nenabízí úplný obraz stavu, neboť výpočet nezahrnuje téměř 6 300 000 PE, na které se nevztahovaly příslušné lhůty. Při výpočtu vzdálenosti do cíle v oblasti čištění podle přísnějších požadavků nebyly navíc zohledněny odpadní vody, které nebyly odvedeny a nebyly vyčištěny.

3.3.1 Určení citlivých oblastí členskými státy

Na čtvrtině území EU (24 %) není čištění podle přísnějších požadavků vyžadováno. Zda je čištění podle přísnějších požadavků zapotřebí (tj. zda se jedná o citlivou oblast) se určuje na vnitrostátní úrovni. Směrnice o čištění městských odpadních vod stanoví, že požadovaný stupeň čištění závisí na citlivosti vodního útvaru, do kterého se odpadní voda vypouští. Jak ukazuje níže uvedená mapa, některé země určily celé své území jako citlivé (zelená, modrá a fialová), zatímco jiné označily pouze několik citlivých oblastí (zobrazeny jako zelené plochy ve žlutých oblastech mapy).

Obr. 8 – Přehled citlivých oblastí a povodí citlivých oblastí v EU v roce 2016

Čl. 5 odst. 2–3: čištění podle přísnějších požadavků v aglomeracích s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE

Čl. 5 odst. 4: odstranění 75 % dusíku a fosforu

Čl. 5 odst. 8: čištění podle přísnějších požadavků se vztahuje na celou zemi

4 VNITROSTÁTNÍ PROGRAMY PROVÁDĚNÍ

V této části jsou shrnuty informace, které oznámily členské státy podle článku 17 směrnice a které se týkají předpokládaných investičních nákladů na dosažení souladu se směrnicí a očekávaných investičních nákladů na instalaci a obnovu infrastruktury pro odvádění a čištění odpadních vod.

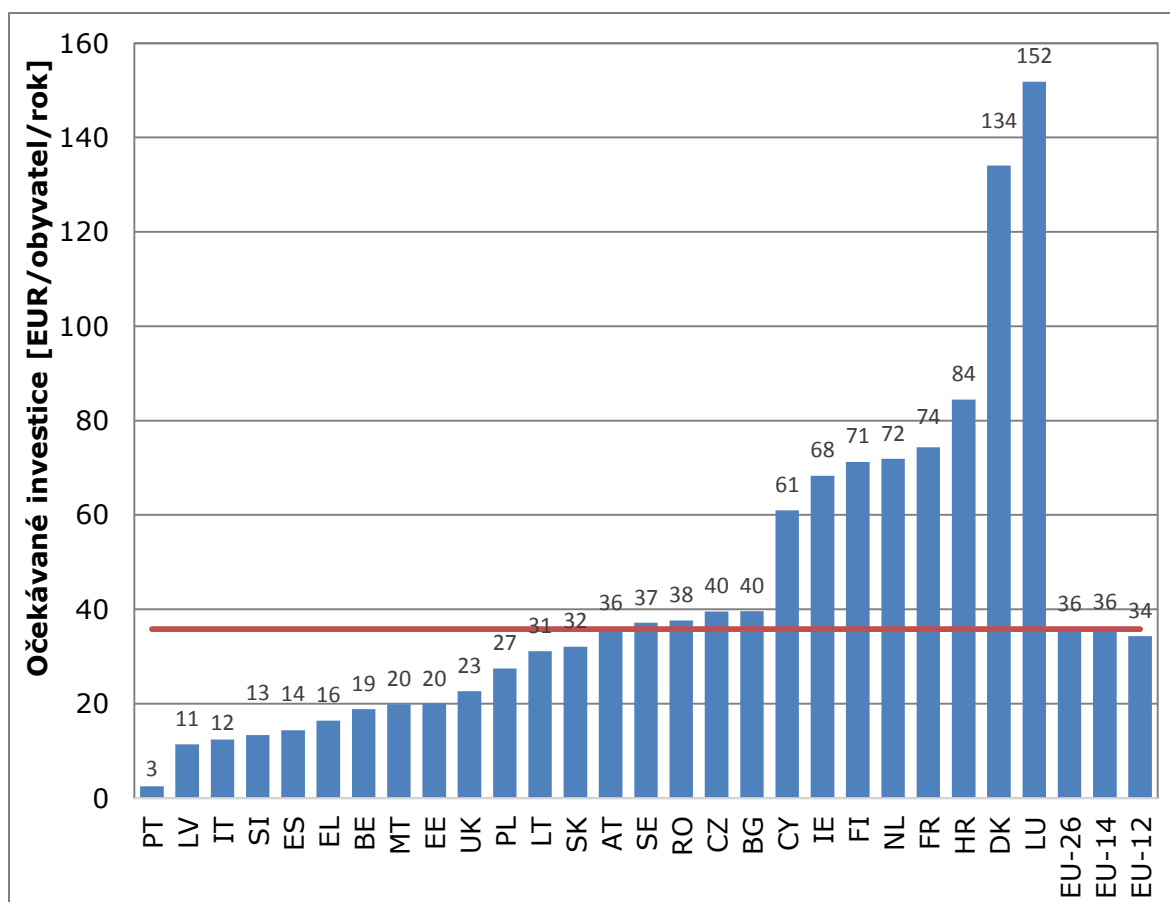
Celkové investiční potřeby k zajištění souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod, jak jsou odhadnuty vnitrostátními orgány¹⁸ a zahrnuty do jejich národních plánů, dosahují téměř **229 miliard EUR**. Tato suma pokrývá práci na čistírnách (prognóza více než 166 miliard EUR) a stokových soustavách (prognóza téměř 63 miliard EUR). Pro srovnání, OECD odhaduje, že země EU budou muset v letech 2020 až 2030 utratit dalších 253 miliard EUR, aby dosáhly úplného souladu se směrnicí a udržely je¹⁹.

„Investiční potřeby“ se ze své povahy vztahují pouze na aglomerace, které nedosahují souladu, a nezohledňují provozní náklady ani náklady na údržbu infrastruktury v dobrém stavu tak, aby zůstávala v souladu se směrnicí. Počet let, na které se tato prognóza vztahuje, se v jednotlivých zemích liší.

„Očekávané investiční náklady“ jsou na rozdíl od výše uvedených „investičních potřeb“ odhadem budoucích investic a zahrnují očekávané náklady na údržbu infrastruktury v dobrém stavu tak, aby zůstala v souladu s předpisy. Počet let, na které se tato prognóza vztahuje, se v jednotlivých zemích liší. Z grafu 7 je zřejmé, že pouze dvě země očekávají roční investice ve výši přes 100 EUR na obyvatele. Většina zemí uvádí, že očekává roční investice do 40 EUR na obyvatele. S údaji v grafu 7 je třeba zacházet obezřetně, neboť ne všechny členské státy zahrnují do zpráv podle článku 17 veškeré investiční náklady a náklady na údržbu. Kromě toho se v jednotlivých zemích liší období, které je zahrnuto do prognózy: Belgie informovala o letech 2009–2017, zatímco zpráva České republiky se týká období 2016–2017. Čísla uvedená v grafu 7 může rovněž ovlivnit velikost země: investice Lucemburska se zde jeví jako největší, lze to však přičíst jedné velké plánované investici v malé zemi.

¹⁸ 27 členských států a Spojené království, které bylo ve vykazovaném období členským státem.

¹⁹ OECD, Odhad investičních potřeb a finančních kapacit pro investice související s vodou v členských zemích EU: https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

Obr. 9 – Programy členských států pro provádění – očekávané roční investiční náklady na obyvatele na instalaci a obnovu stokových soustav a čistíren odpadních vod [EUR/obyvatel/rok]

Pozn.: Německo a Maďarsko neposkytly o očekávaných investicích žádné údaje.

Oranžová čára procházející grafem představuje průměrné roční očekávané investiční náklady v EU.

5 PODPORA SOULADU

5.1 Financování investic

Komise zřídila několik iniciativ, aby podpořila snahy dosáhnout plného souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod. Jde mimo jiné o iniciativy, které mají zlepšit plánování investic (např. studie OECD poskytující srovnatelné údaje o strategiích financování a investičních potřebách) a financování v rámci politiky soudržnosti EU (navrhovaná politika soudržnosti pro období 2021–2027 je úzce spojena s národním investičním plánováním pro udržitelné hospodaření s vodou).

5.1.1 Finanční strategie

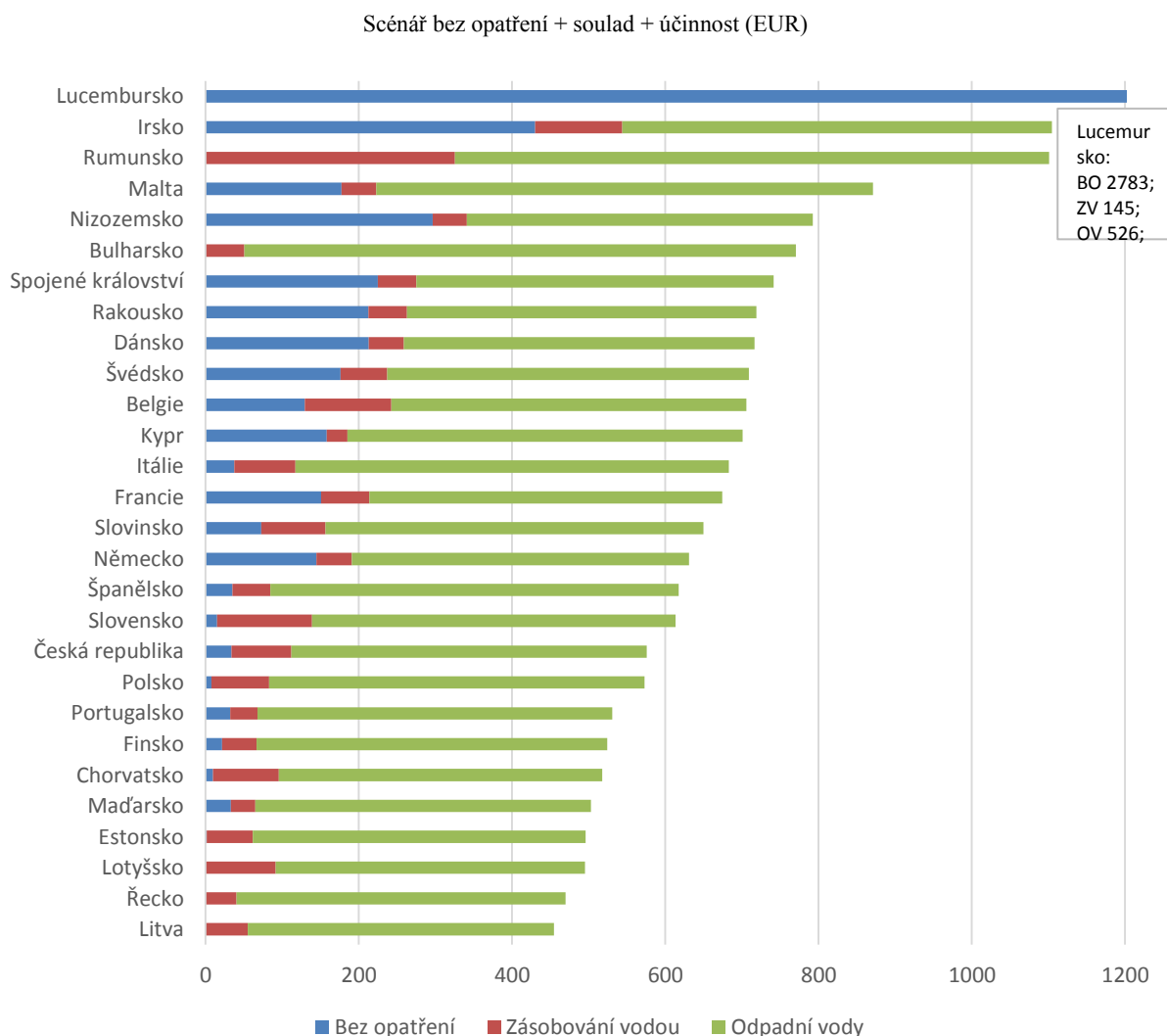
OECD vypracovala doporučení pro řešení finančních výzev v členských státech s omezenou finanční kapacitou a vysokými investičními potřebami. Patří mezi ně lepší využití stávajících

aktiv a finančních prostředků, minimalizace investičních potřeb a využití dalších zdrojů financování²⁰.

OECD vypracovala předpoklad celkových investic, které jsou potřebné k dosažení souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod. Níže je uveden srovnávací přehled kumulativních dodatečných výdajů na zásobování vodou a sanitační zařízení na obyvatele do roku 2030, který kombinuje tři scénáře:

- bez opatření (poháněný urbanizací),
- soulad se směrnicemi o pitné vodě a o čištění městských odpadních vod a
- účinnost (snížení úniků vody při zásobování).

Investice potřebné k dosažení úplného souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod 27 členskými státy a Spojeným královstvím dosahují v období mezi lety 2020 a 2030 kumulativní dodatečné celkové částky 253 miliard EUR.

Zdroj: Analýza OECD založená na údajích Evropské komise a Eurostatu.

²⁰ Kapitola 5 studie OECD, Odhad investičních potřeb a finančních kapacit pro investice související s vodou v členských zemích EU: https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

Vysvětlení scénářů:

- scénář BO (bez opatření) zachycuje částku, která by měla být vynaložena do roku 2030 při růstu populace
- scénář ZV (zásobování vodou) zachycuje částku, která by měla být vynaložena do roku 2030, aby byly splněny požadavky přepracované směrnice o pitné vodě
- scénář OV (odpadní vody) zachycuje částku, která by měla být vynaložena do roku 2030, aby byly splněny požadavky směrnice o čištění městských odpadních vod

Obr. 10 – Dodatečné výdaje na obyvatele do roku 2030 na systémy odpadních vod (OV) a pitné vody (ZV) [EUR/obyvatele] Zdroj: OECD (2020)

Z grafu 9 je patrné, že investice do infrastruktury odpadních vod za účelem dosažení souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod mají na celkových dodatečných výdajích největší podíl. Dodatečné výdaje na zásobování vodou a sanitační zařízení se pohybují od 500 do 1 000 EUR na obyvatele.

V souhrnu bylo zjištěno, že **současné výdaje jsou v mnoha členských státech příliš nízké na to, aby bylo možné dosáhnout souladu a dlouhodobě jej udržet.**

5.1.2 Financování z EU

Evropské fondy, zejména Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti, hrají roli při rozvoji infrastruktury odpadních vod v případě, že členské státy nemají k investování do odvětví odpadních vod dostatečné prostředky. Na období 2014–2020 vyčlenily členské státy z fondů politiky soudržnosti na vodní hospodářství 15,4 miliardy EUR. Největší část plánovaného rozpočtu (přibližně 10,8 miliardy EUR) je určena na čištění odpadních vod, včetně výstavby nebo modernizace čistíren a kanalizačních sítí, přičemž část financování směřuje také na nakládání s kaly²¹. Očekává se, že v období 2014–2020 členské státy k novým nebo modernizovaným zařízením na čištění odpadních vod připojí 17,7 milionu lidí²². Tato podpora aktivuje dodatečné vnitrostátní a soukromé financování a doplňují ji další zdroje financování z EU, jako jsou programy LIFE a Horizont 2020. S celkovým příspěvkem přesahujícím 300 milionů EUR v letech 2014–2018 spolufinancovaly programy Horizont 2020 a LIFE více než 70 výzkumných a inovačních projektů souvisejících s odpadní vodou.²³

Pokud jde o fondy politiky soudržnosti na období 2021–2027, navrhla Komise podmínit financování národními investičními plány, aby zajistila co nejefektivnější využívání prostředků.

5.2 Prosazování práva

Na většinu z aglomerací, které nedosahují souladu s předpisy a které jsou uvedeny ve zprávách o provádění, se vztahují řízení o nesplnění povinnosti. Komise se systematicky zaměřuje na případy, kdy je směrnice o čištění městských odpadních vod nedostatečně nebo nesprávně uplatňována. V případě zemí, které přistoupily k EU v roce 2004 nebo později,

²¹ Evropské strukturální a investiční fondy: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-Categorisation-Intervention-Fields-with-filte/8m22-gy44> a https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/key-achievements/

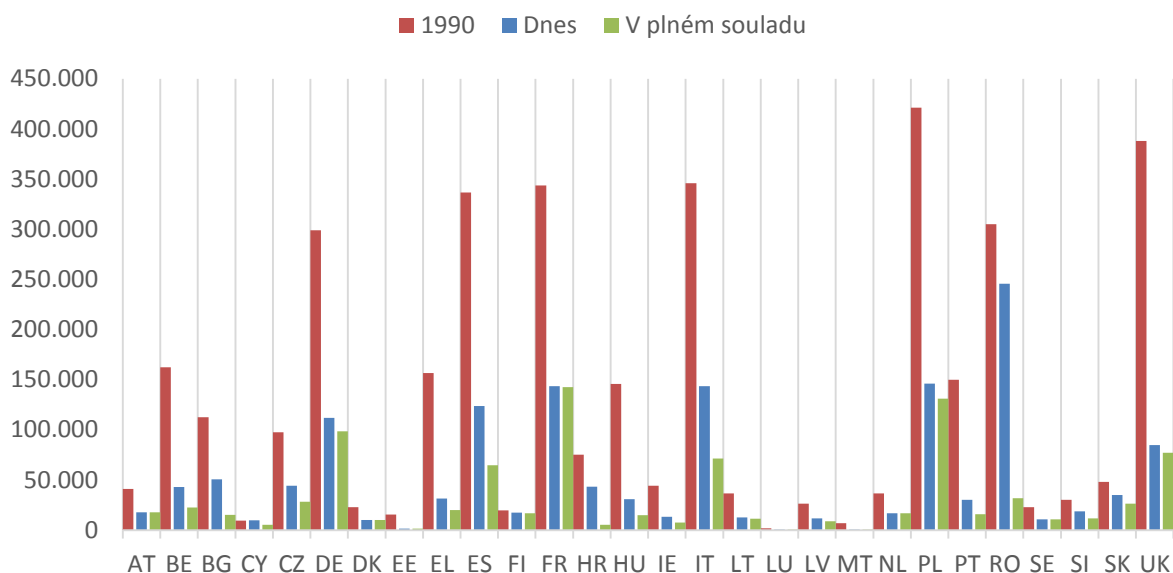
²² Evropské strukturální a investiční fondy, společné ukazatele, 2014–2020: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/4ij4-23vs>.

²³ Interní údaje agentury EASME poskytnuté v roce 2019 ENV.C.2.

byla zahájena řízení v letech 2016–2018 a jsou v jednání, přičemž některé členské státy (Lotyšsko a Litva) téměř dosáhly souladu s předpisy a jeden případ (Kypr) je před Soudním dvorem. Zahájena budou rovněž řízení v případech, kdy lhůty vypršely v letech 2014 a 2015. Starší případy se zároveň dostaly k Soudnímu dvoru, aby k nim vynesl druhý rozsudek. Soudní dvůr vydal šest rozsudků, z nichž tři ukládaly členským státům pokuty a penále²⁴ až do výše 25 milionů EUR (jako jednorázovou částku) a přibližně 30 milionů EUR jako penále za každých šest měsíců.

6 DOPAD NA VODNÍ PROSTŘEDÍ

Směrnice o čištění městských odpadních vod hraje klíčovou roli v udržování celkové odolnosti vodních ekosystémů a chrání jejich biologickou rozmanitost, která je nezbytná pro dosažení cílů rámcové směrnice o vodě. Pokrok při provádění směrnice o čištění městských odpadních vod za posledních 30 let výrazně zlepšil kvalitu řek, jezer a moří. Níže uvedený graf například modeluje snížení zatížení vodních útvarů, které lze připsat provádění směrnice²⁵.

Obr. 11 – Snížení zatížení BSK (tuný/rok) ve vyčištěných odpadních vodách

7 ZÁVĚRY

Na základě této zprávy Komise došla k závěru, že odvádění a čištění městských odpadních vod v EU se zlepšilo. Odvádění a čištění odpadních vod v souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod je zásadním krokem na cestě k dosažení cílů rámcové směrnice o vodě.

K dosažení plného souladu se směrnicí však ještě zbývá kus cesty. Provádění této směrnice vyžaduje trvalý závazek členských států a lepší plánování investic, včetně výhledových plánů

²⁴ C-205/17 (25.7.2018) Komise v. Španělsko, C-251/17 (31.5.2018) Komise v. Itálie, C-328/16 (22.2.2018) Komise v. Řecko.

²⁵ Hodnocení směrnice o čištění městských odpadních vod (SWD(2019)701): <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>

na obnovu infrastruktury odpadních vod. Komise zřídila několik iniciativ, které mají členským státům pomoci dosáhnout souladu se směrnicí.

Hlavními výzvami, kterým čelí odvětví vodohospodářských služeb, nadále zůstávají financování a plánování. Bylo zjištěno, že současné investice jsou v mnoha členských státech příliš nízké na to, aby bylo možné dosáhnout souladu se směrnicí a dlouhodobě jej udržet.

Komise vyhodnotila směrnici o čištění městských odpadních vod²⁶ a nyní zahájila posouzení dopadu s cílem posoudit varianty politik a zajistit vhodnost směrnice pro budoucnost.

²⁶ Včetně plánu na podporu oživení Evropy: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_cs